

Odborná a operačně taktická příprava raketových vojsk

Hlavním prostředkem použití jaderných zbraní v soudobé operaci jsou raketová vojska. Velký dosah i možnost použití raket s jadernou náloží umožňují raketovým vojskům vést úspěšný boj s prostředky jaderného napadení, dosáhnout překvapení při úderech na uskupení vojsk i jiné důležité objekty nepřítele, rozmístit je v celé hloubce jeho operační sestavy. Raketová vojska mají rozhodující vliv při získávání palebné převahy nad nepřítelem, při úspěšném řešení stanovených bojových úkolů vojsky a na splnění celé operace.

Efektivní řešení těchto úkolů vyžaduje stálou bojovou pohotovost a vysokou úroveň polního výcviku raketových útvarů a jednotek, všestrannou přípravu velitelů a štábů, jejichž povinností je organizovat, plánovat a řídit činnost raketových vojsk. Pro raketové útvary a svazky jsou od samého začátku jejich vzniku vytvářeny nezbytné a všestranné podmínky k jejich dokonalé přípravě. V organizaci a řízení bojové přípravy byly stále zdokonalovány formy a způsoby jejich výcviku. Důsledkem toho jsou hodnotné výsledky, které dosahují raketové útvary a svazky při prověrkách, taktických cvičeních a střelbách.

V článku uvedeme některé zkušenosti z problematiky odborné a operačně taktické přípravy raketových vojsk ozbrojených sil Rumunské socialistické republiky.

Odborná příprava důstojníků, specialistů, poddůstojníků a jednotek je jeden z nejdůležitějších způsobů bojové přípravy raketových útvarů a svazků. Hlavní úkol tohoto druhu bojové přípravy spo-

čívá v tom, aby byla zvládnuta konstrukce raket, agregátů a přístrojů pozemního zařízení, směrnice a technika bezpečnosti a aby každý mohl prakticky plnit funkční povinnosti při přípravě a odpálení raket v každé situaci a za všech podmínek.

Výcvik vojsk řídí podle odbornosti velitelé a štáby přímo odpovídající za přípravu podřízených jim raketových útvarů a jednotek.

Různorodost a složitost raketové techniky, kterou jsou vyzbrojeny útvary a svazky, vyžadují organizovat odbornou přípravu, zaměřenou na tyto nejdůležitější požadavky:

— u důstojníků, specialistů a poddůstojníků dosáhnout výtečné výsledky v odborné a metodické přípravě,

— důkladně studovat raketovou techniku, exploatační technickou dokumentaci a funkční povinnosti,

— stále zdokonalovat praktické návyky s cílem udržet stálou a vysokou bojovou pohotovost raketových vojsk.

Hlavním prostředkem ke splnění těchto požadavků, především v dosažení dobré úrovně jak v odborné, tak i operačně taktické přípravě je podle našeho názoru příprava důstojníků, specialistů a poddůstojníků.

Značný počet různých odborností u raketových útvarů vyžaduje nezbytně zařadit pro každou kategorii důstojníky, specialisty a poddůstojníky s rozsahem vědomostí podle odborné přípravy. Na jedné straně musí ovládat svoji plánovanou odbornost, na druhé straně musí mít příslušný rozsah znalostí i z jiných odbor-

ností, vyskytujících se u podřízených jednotek. Kromě toho, z důvodů vzájemné zastupitelnosti musí důstojník, poddůstojník a specialista ovládat jednu až dvě doplňkové odbornosti.

S přihlédnutím ke všem uvedeným požadavkům byl zpracován program a příslušná tematika k přípravě každé kategorie důstojníků, specialistů a poddůstojníků.

Příprava důstojníků, specialistů a poddůstojníků pro raketová vojska probíhá jednak ve výcvikovém středisku dělostřelectva, jednak přímo u útvarů a svazků.

Výcvikové středisko bylo založeno současně se vznikem raketových vojsk. Má výtečně připravené důstojníky a potřebnou materiálně výcvikovou základnu. Jeho hlavním určením je připravovat kádry pro raketová vojska a také zdokonalovat vědomosti důstojníků raketových útvarů.

Důstojníci, specialisté a poddůstojníci, vybraní k doplnění raketových útvarů, absolvují na začátku kursu předběžnou přípravu. V poměrně krátkém časovém období (6—8 měsíců) každý z nich získá povšechné vědomosti a také podrobně si osvojí odbornost podle potřeby na plánovanou funkci, na kterou byl předurčen.

Zkušenosti ukázaly, že příprava kádru v kurzech ve výcvikovém středisku jen v rámci úzké odbornosti (i pro specialisty a poddůstojníky) nedává podstatné výsledky a nezabezpečuje kádrami nutný rozhled a pochopení úkolů příslušných odborností v celkovém systému výcviku útvaru a svazku a nevytváří podmínky k získání druhé blízké odbornosti. Jednostranná příprava znesnadňuje také i proces vyzdvížení nebo převedení kádru z jedné funkce do jiné podle reálných potřeb útvarů a svazků.

Do zdokonalovacích kursů odesílají se zpravidla důstojníci k rozšíření svých znalostí a k osvojení si nové raketové techniky nebo nových forem a metod bojové přípravy a také důstojníci navržení k povýšení. V průměru každých 3—4 let procházejí důstojníci, specialisté a poddůstojníci těmito kursy, aby si rozšířili i své odborné vědomosti.

Ke správnému sladění odborné přípravy s taktickou přípravou zapojujeme důstojníky stálého stavu výcvikového střediska do všech hlavních opatření, probíhajících během roku u vojsk, jako např. taktická cvičení, střelby, řízení palby, inspekce a prověrky vojsk. Toto opatření umožňuje důstojníkům výcvikového střediska poznat potřeby vojsk pro odbornou přípravu a na základě toho zdokonalovat programy i učební a výcvikový proces.

Znalosti, které důstojníci, specialisté a poddůstojníci získají v odborné přípravě ve výcvikovém středisku, zdokonalují u útvarů, kde získávají praktické zkušenosti a metodické návyky u vojsk a i druhé odbornosti. V druhém roce služby mnozí z nich mohou již plnit úkoly v druhé, dokonce i v třetí odbornosti.

Jedna z neefektivnějších forem školení důstojníků, specialistů a poddůstojníků je **samostatná příprava**. Zkušenosti potvrzují, že při správném plánování a dobré, promyšlené organizaci je možné vyhradit na školení kádru týdně 12—14 hodin. Z toho může být použito 4—6 hodin na hlavní zaměstnání a zbylých 8 hodin na samostatnou přípravu.

Organizujícím prvkem samostatné práce je plán samostatné přípravy, který si zpracovává každý důstojník s ohledem na dosavadní úroveň vlastních znalostí a který schvaluje přímý nadřízený. Samostatnou práci důstojníků kontrolují jejich přímí nadřízení formou individuálních i skupinových konzultací a besed, přičemž zápočtů ke studované tematice a studijním předmetům a také hodnocením výsledků jejich každodenní činnosti.

Taková forma samostatné přípravy je podle našeho názoru neúčelnější, poněvadž různorodost funkcí a také rozdílná úroveň přípravy důstojníků nedovolují štábu útvarů plánovat samostatnou přípravu organizovaně po skupinách. V současné době tento způsob úspěšně spojuje přípravu důstojníků s přípravou jednotek.

Samostatnou přípravu specialistů a poddůstojníků organizují a řídí nejzkušenější důstojníci a v některé problematice i dobře připravení poddůstojníci.

Takové účelné spojení forem a metod školení kádru ve výcvikovém středisku i u útvarů umožnilo nám v poměrně krátké době zabezpečit mnohostrannou přípravu (včetně metodické přípravy) a zpracovat osnovy ke kvalitní odborné přípravě vojnů i jednotek.

Odborná příprava raketových jednotek má svým obsahem především technický charakter. Proto je velmi důležitý výběr branců pro raketové útvary s ohledem na jejich všeobecnou i technickou přípravu. Ještě před nastoupením branců je nutné určit potřebu raketových útvarů podle odbornosti s ohledem na druh přípravy a vzdělání povolanců. To umožňuje správně řešit problém doplnění útvarů potřebnými kontingenty. Z tohoto hlediska kladně působí opatření, vyplývající ze směrnic strany a vlády ke zvýšení všeobecného a technického vzdělání obyvatel. To zabezpečuje nejlepší podmínky jak pro sociálně ekonomický rozvoj státu, tak

i pro výcvik příslušníků útvarů a svazků ve velmi krátké době.

Při rozdělování mladých vojáků k jednotkám a zařazování jich do funkcí, zjišťují se jejich sklony, vlohy a předchozí příprava. U nováčků, předurčených ke střídání funkcí hlavních specialistů, prověřuje se především všeobecná připravenost a schopnosti, u vojáků, předurčených na funkce operátorů prověřují se kromě toho i jejich psychotechnické vlastnosti, potřebné při obsluze příslušných přístrojů.

Při organizaci a řízení bojové přípravy vycházíme z toho, že raketové útvary a svazky musí být neustále připraveny k plnění bojových úkolů. A k tomuto cíli je zaměřena odborná příprava jejich příslušníků u organických jednotek, kromě teoretických zaměstnání, na která se účastníci shromažďují do skupin podle odbornosti v rozsahu baterie nebo oddílu.

V přípravě vojáků 1. ročníku snažíme se při výcviku v prvních dnech správně sladit technickou část a osvojením si praktických úkonů materiální části. To je nutné proto, aby se mladí vojáci v krátké době naučili plnit své funkční povinnosti v zařazení u jednotek. Teoretické otázky probírají se s nimi v tomto údobí jen v rozsahu, nutném ke správnému pochopení činnosti, techniky bezpečnosti apod. Potom obsluhy přistupují k praktické činnosti u materiálu a plní s počátkem ty nejjednodušší úkony. V dalším pak střídáním teoretické přípravy s praktickou činností zdokonalují své znalosti a praktické návyky.

Při řízení zaměstnání klade se velký důraz na používání názorných pomůcek (např. schémata, nákresy, detailní řez apod.) a zvláště imitačních prostředků, různých maket, elektrifikovaných pomůcek, které umožňují lépe si osvojit probíranou látku jak teoreticky, tak prakticky.

Zkušenosti z řízení zaměstnání v odborné přípravě za těchto podmínek ukazují, že za 3—4 měsíce po zahájení výcviku převážná většina jednotek dosáhla dobré výsledky při komplexních zaměstnáních. To umožňuje za vhodných podmínek provádět i baterijní a oddílová cvičení.

Získané praktické návyky vojinů v odborné přípravě zdokonalují se při komplexních zaměstnáních a nácvicích. Jestliže při zaměstnání nebo nácviku pracují účastníci při zjišťování dílčích výpočtů s obtížemi nebo se dopouštějí chyb, je možné při tomto druhu zaměstnání tyto úkony opakovat.

Zvláštní pozornost je nutné věnovat udržení získaných praktických návyků.

Vyskytují se názory, že systematické nácviky pro některé specialisty (jak u vojáků z povolání, tak i základní služby) nejsou nutné. Zkušenosti však potvrzují, že po třech až čtyřech týdnech přerušování těchto nácviků ztrácí se získané pracovní návyky a to jak v přesnosti, tak i v časovém plnění úkonů. Proto jsme toho názoru, že časové rozpětí mezi dvěma následujícími nácviky v praktickém plnění úkolů podle Osnov raketové přípravy by nemělo být delší než 10 dnů.

Důležitý problém v odborné přípravě je plánování. Praxe ukazuje, že existence značného množství různých odborností u raketových útvarů značně komplikuje plánování bojové přípravy ve štábech brigád a oddílů. Proto přenecháváme značnou iniciativu v tomto směru velitelům jednotek. Štáby jednotek a útvarů stanoví ve svých plánech jen hlavní úkoly bojové přípravy na jednotlivá období (brigáda po údobích, oddíl po měsících) a také termíny přidělení materiálně výcvikové základny. Štáby brigád a oddílů ve svých plánech bojové přípravy stanoví termíny, ve kterém všichni specialisté mohou přejít ke společnému praktickému výcviku, což je zvláště důležité k organizaci komplexních zaměstnání a taktických cvičení.

Ke zvýšení úrovně odborné přípravy je velmi důležité správně organizovat a včas uskutečňovat kontroly a také poskytovat účinnou pomoc velitelům útvarů a jednotek. Zvláštní úlohu mají v tomto směru kontrolní skupiny, vytvořené u útvarů a jednotek a také kontrolní oddělení velitele dělostřelectva.

Na všech taktických cvičeních, komplexních zaměstnáních, prověrkách i nácvicích kontrolní skupiny hodnotí přípravu útvarů a jednotek podle učebních otázek. V průběhu bojové přípravy poskytují pomoc velitelům a štábům při zaměstnání vojsk v odborné přípravě formou ukázkových a metodických zaměstnání. Kromě toho kontrolní oddělení velitele dělostřelectva, které má větší možnosti [včetně protitankových řízených střel], zevšeobecňuje kladné zkušenosti z bojové přípravy raketových vojsk, rozpracovává odborné a metodické příručky, zabývá se otázkami zlepšení materiálně výcvikové základny a poskytuje nutnou pomoc štábům dělostřelectva armády při cvičeních a inspekčních prověrkách. Má výtečné teoreticky i prakticky připravené důstojníky a proto toto oddělení podstatně přispívá ke stálému zvyšování úrovně odborné přípravy.

Kromě odborné přípravy je pro raketové vojsko velmi důležitá **operačně taktická příprava** velitelů, štábů a také jednotek, útvarů a svazků. V tomto směru roz-

hodně podporujeme zásadu, aby raketové útvary a jednotky kromě čistě technické přípravy a plnění palebných úkolů musely plnit i úkoly operačně taktické přípravy. V souvislosti s tím snažíme se o neúčelnější kombinaci odborné přípravy s operačně taktickou přípravou a to jak v přípravě kádrů, tak i při výcviku jednotek a útvarů.

Operačně taktická příprava, stejně jako odborná příprava, je nedílnou součástí výcvikového procesu jak ve výcvikovém středisku, tak i u raketových útvarů a svazků. Kromě toho velitelé a část důstojníků štábů raketových svazků a útvarů zvyšují své znalosti v otázkách bojového použití raketových vojsk ve vojenské akademii a v akademických zdokonalovacích kurzech pro důstojníky.

Hlavní formy operačně taktické přípravy u útvarů a svazků jsou periodická shromáždění velitelů a důstojníků štábů, štábní nácviky, řízení palby, velitelsko-štábní cvičení, taktická cvičení s vojsky a samostatné práce důstojníků.

Shromáždění velitelů a důstojníků štábů koná se zpravidla na začátku výcvikového období v trvání 3—4 dnů. Zaměstnání při shromážděních probíhá po družích vojsk a podle funkčních skupin a řídí je přímí velitelé. Takový způsob školení přispívá ke zvýšení úrovně znalostí důstojníků v nejsložitějších otázkách operačně taktické přípravy, k ujednání názorů v odborné přípravě a k přesnému plnění funkčních povinností v boji.

Při řešení organizace a řízení štábních nácviků a zaměstnání v řízení palby došli jsme k závěru, že tyto formy školení dávají lepší výsledky, provádějí-li se společně v terénu a na komplexní téma. Takové společné nácviky je účelné organizovat jako 2—3 stupňové se zařazením výpočetní skupiny mohou trvat 1 učený den i více. Nácviky, kterých se účastní kromě velitelů a náčelníků štábů i jednotky řízení, mají již blízko k taktickým cvičením. Jejich uskutečňování na vyšším stupni umožňuje zdokonalovat praktické návyky důstojníků v plnění funkčních povinností a zvyšovat sladčnost štábů svazků a útvarů. Kromě toho jednotky řízení, zařazené na těchto zaměstnáních, absolvují nutnou přípravu k nastávajícím taktickým cvičením.

Velitelsko-štábní cvičení je velmi poučná a efektivní forma přípravy velitelů a štábů. Podle našich dosavadních zkušeností nejlepší výsledky prokazují 2—3 stupňová velitelsko-štábní cvičení se značkováním činnosti vlastních vojsk a také spojování velitelsko-štábních cvičení s taktickými a odbornými cvičeními. Tyto for-

my školení umožňují dosáhnout v krátké době hodnotné výsledky, poněvadž rozvíjejí operační myšlení, umění rychle rozbrat situaci a přispívají u důstojníků k iniciativě a samostatnosti při řešení stanovených úkolů.

K výcviku v bojové činnosti raketových jednotek a útvarů slouží takticko-poradová a komplexní zaměstnání, nácviky v řízení palby a také taktická cvičení, spojená případně s ostrou střelbou.

Jednou z osvědčených forem operačně taktické přípravy velitelů a štábů a také přípravy jednotek a útvarů k bojové činnosti, jsou taktická cvičení. Proto pokládáme za nutné věnovat tomuto způsobu přípravy zvláštní pozornost.

Při přípravě taktických cvičení zaměřujeme se zvláště na přípravu vlastních útvarů a svazků na cvičení a také na přípravu řídicího cvičení a jeho štábu. Poněvadž příprava útvarů na cvičení probíhá podle běžných zásad, pokládáme za nutné zdůraznit jen jeden problém — připuštění raketových útvarů a svazků k nadcházejícímu cvičení.

Podle dosavadních zkušeností je vhodné organizovat prověrky raketových útvarů před připuštěním k taktickým cvičením 2—4 týdny před jejich termínem, což umožňuje znovu prověřit, jak byly odstraněny nedostatky zjištěné při prověrce. Při této prověrce hodnotí se taktická a odborná příprava hlavně podle výsledků společné činnosti jednotek. Přikládáme velký význam přípravě raketových útvarů na cvičení, zvláště takových jako je raketová brigáda, mobilní raketová technická základna a dokonce i raketový oddíl.

Zkušenosti z provedených cvičení ukázaly, že někteří velitelé se snaží na cvičení raketových útvarů procvičovat jen otázky odborné přípravy a řízení palby, upouštějí od taktických otázek a v některých případech i od technického zabezpečení. S takovými jevy nemůžeme souhlasit a na druhé straně nepřipustíme ani protikladné tendence, projevující se v nedoceňování odborných i taktických otázek.

Taktická cvičení jsou jednou z hlavních forem přípravy raketových útvarů k bojové činnosti. Organizujeme je zpravidla na komplexní témata s procvičováním několika druhů bojové činnosti. Do jejich plánu provedení zařazujeme otázky, k jejichž procvičení je nutná společná činnost všech specialistů, obsluh i jednotek v celku. Proto se snažíme na taktických cvičeních zatížit stejně kategorie školených a to v podmínkách, které se co nejvíce přibližují bojové činnosti.

V průběhu cvičení se často stává, že důstojníci přechodně opomíjejí činnost ně-

kterých specialistů, kterým se pak nedostává nutná praxe v plnění jejich funkčních povinností. K odstranění tohoto nedostatku připravujeme důkladně rozhodčí, ukládáme jim, aby v rámci všeobecného plánu provedení cvičení rozehrávali doplňující situace s cílem zaměstnat všechny specialisty. Kromě toho každý velitel musí mít zpracovaný svůj vlastní dílčí plán provedení cvičení se zaměřením na činnost specialistů.

Kromě samostatných taktických cvičení raketových svazků a útvarů, které provádíme systematicky, věnujeme velkou pozornost společným cvičením se vševojskovými svazky a také s raketovými technickými útvary. Tato cvičení do značné míry umožňují zdokonalovat bojovou činnost svazků a útvarů a také zvyšovat praktické návyky velitelů a štábů v těch otázkách, které nemohou být v plném rozsahu procvičovány na samostatných cvičeních. K takovým otázkám patří např. přesun na velkou vzdálenost, přeprava po železnici, rozvinutí do obranného rajónu, organizace součinnosti se vševojskovými svazky a raketovými technickými útvary, raketové technické zabezpečení, překonávání velkých překážek apod.

V plánech operačně taktické přípravy klade se důraz na přípravu velitelů dělostřelectva a jejich štábů a také vševojskových velitelů a štábů, kteří jsou hlavními organizátory a řídícími činnosti raketových útvarů a jednotek.

Jeden z důležitých úkolů, zabezpečující zvýšení úrovně bojové přípravy raketových vojsk je budování a systematické

zdokonalování materiálně výcvikové základny. Raketové útvary a svazky vynaložily již mnoho práce a úsilí k zabezpečení všeho potřebného k výcviku ve všech druzích bojové přípravy. V současné době každý útvar má v blízkosti stále posádky vybudováno výcvikové pole, které v určitém rozsahu dovoluje organizovat komplexní zaměstnání palebných i technických baterií, plnit většinu úloh podle Osnov raketové přípravy a procvičovat i některá taktická témata.

Velký důraz klademe na vybavení učeben a speciálních parků obrazy, schémata, maketami a imitačními prostředky, poněvadž toto vše ve značné míře usnadňuje zaměstnání v odborné přípravě, šetří motohodiny a prodlužuje dobu technické způsobilosti některých zařízení a agregátů.

Ke zdokonalování materiálně výcvikové základny a raketových svazků, útvarů a škol a také ve štábu velitele dělostřelectva je z iniciativy stranických a mládežnických organizací široce rozvinuta racionalizační a zlepšovatelská činnost. Ústřední laboratoř výcvikového střediska při tom pomáhá tím, že přiděluje v potřebném rozsahu modely výcvikové techniky.

V článku jsme pojednali o hlavních otázkách zaměřených ke zvyšování úrovně odborné a operačně taktické přípravy raketových vojsk a k zabezpečení jejich stálé a vysoce bojové pohotovosti, aby mohly kdykoliv splnit úkoly na ně kladené.